

Спільна заява Папи Римського Франциска і Святішого Патріарха Кирила

«Благодать Господа Ісуса Христа, любов Бога Отця та причастя Святого Духа нехай буде з усіма вами» (2 Кор 13,13).

1. Волею Господа Бога, від якого походять всі дари, в ім'я Господа нашого Ісуса Христа, з допомогою Святого Духа Утішителя, ми, Папа Франциск і Кирило, Патріарх Московський та всієї Руси, зустрілися сьогодні в Гавані. Дякуємо Богові, прославляємо Пресвяту Тройцю за цю першу в історії зустріч.

Ми з радістю зустрілися як брати у християнській вірі, що зустрічаються для того, щоб «поспілкуватися живим голосом» (2 Ів 12), від серця до серця, обговорити взаємостосунки між Церквами, найсуттєвіші проблеми наших вірних та перспективи розвитку людської цивілізації.

2. Наша братня зустріч відбулася на Кубі, на перехресті між Північчю та Півднем, між Сходом та Заходом. З цього острова, символу надії «Нового світу» та драматичних подій історії XX сторіччя, звертаємо наше слово до всіх народів Латинської Америки та всіх інших континентів.

Висловлюємо радість з приводу того, що християнська віра тут динамічно зростає. Могутній релігійний потенціал Латинської Америки, її віковична християнська традиція, здійснювана через особистий досвід мільйонів людей, є запорукою великого майбутнього цього регіону.

3. Зустрічаючись далеко від давніх суперечок «Старого Світу», особливо сильно відчуваємо необхідність співпраці між католиками та православними, покликаними смиренно та шанобливо дати світові звіт про нашу надію (пор. 1 Пт 3,15).

4. Дякуємо Богові за дари, отримані через прихід у світ Його Єдинородного Сина. Поділяємо спільну духовну традицію першого тисячоріччя християнства. Свідками цієї традиції є Пресвята Богомати Пречиста Діва Марія та святі, яких ми почитаємо. Серед них – чимало мучеників, які засвідчили вірність Христові та стали «засівом християн».

5. Незважаючи на цю спільну традицію перших століть, католики і православні вже майже тисячу років позбавлені Євхаристійного сопричастя. Ми розділені ранами, спричиненими конфліктами далекого чи недалекого минулого, розбіжностями, успадкованими від наших предків, у розумінні та вираженні нашої віри в Триєдиного Бога – Отця, Сина і Святого Духа. Вболіваємо з приводу втрати єдності, що є наслідком людської слабкості та гріха, і яка сталася, незважаючи на архиєрейську молитву Христа Спасителя: «Щоб усі були одно, як ти, Отче, в мені, а я в тобі, щоб і вони були в нас об'єднані» (Ів 17,21).

6. Усвідомлюючи існування численних перешкод, сподіваємось, що наша зустріч зможе причинитися до відновлення цієї єдності, бажаної Богом, за яку молився Христос. Нехай же наша зустріч зможе надихнути християн усього світу з оновленим запалом молитися до Господа за повну єдність між Його учнями. У світі, який очікує від нас не лише слів, але й конкретних жестів, нехай же ця зустріч зможе стати знаком надії для всіх людей доброї волі!

7. У нашій рішучості зробити все необхідне для подолання історичних суперечностей, які ми успадкували, прагнемо об'єднати наші зусилля у свідченні Христового Євангелія та спільної спадщини Церкви першого тисячоріччя, спільно даючи відповідь на виклики сучасного світу. Православні і католики повинні навчитися давати спільне свідчення істині у тих сферах, де це можливо і необхідно. Людська цивілізація увійшла в період епохальних змін. Наше християнське сумління та наша душпастирська відповідальність не дають нам права залишатися інертними перед обличчям викликів, які вимагають спільної відповіді.

8. Наш погляд, насамперед, звернений до тих частин світу, де християни є жертвами переслідування. У багатьох країнах Близького Сходу та Північної Африки наших братів і сестер у Христі винищують цілими родинами, селами та містами. Їхні церкви по-варварськи знищені та розграбовані, їхні святині – спровоановані, а пам'ятки – зруйновані. В Сирії, Іраку та в інших країнах Близького Сходу з боєм спостерігаємо масову втечу християн із землі, з якої почалося поширення нашої віри і де вони, разом з іншими релігійними громадами, жили вже від апостольських часів.

9. Просимо міжнародну спільноту невідкладно діяти, щоб запобгти черговому вигнанню християн з Близького Сходу. Підносячи голос на захист переслідуваних християн, бажаємо висловити своє співчуття з приводу страждань, яких зазнають вірні інших релігійних традицій, що також є жертвами громадянської війни, хаосу та терористичного насильства.

10. У Сирії та в Іраку насильство уже спричинило тисячі жертв, залишаючи мільйони людей без даху над головою та без засобів. Закликаємо міжнародну спільноту об'єднатися для того, щоб покласти край насильству та тероризмові, й, одночасно, через діалог спричинитися до швидкого відновлення громадського миру. Суттєвим є забезпечення широкомасштабної гуманітарної допомоги вимученому населенню та численним біженцям у сусідніх країнах.

Просимо всіх, хто може вплинути на долю викрадених осіб, серед яких Митрополити Алеппо Павло та Йоан Ібрагім, викрадені у квітні 2013 року, зробити все, що необхідно для їхнього швидкого звільнення.

11. Підносимо наші молитви до Христа, Спасителя світу, за відновлення на Близькому Сході миру, який є «плодом справедливості» (пор Іс 32,17), щоб зміцнилося братерське співжиття між різними народами, Церквами та релігіями, які там присутні, за повернення біженців до своїх домівок, зцілення поранених та упокій душ невинно убієнних.

Звертаємося з гарячим закликом до всіх сторін, які можуть бути залученими у конфлікти, щоб вони виявили добру волю і сіли за стіл переговорів. Одночасно, необхідно, щоб міжнародна спільнота доклала всі необхідні зусилля для того, щоби завдяки спільним, скоординованим та погодженим діям покласти край тероризмові. Звертаємося із закликом до всіх країн, залучених у боротьбу з тероризмом, діяти відповідально та розсудливо. Закликаємо всіх християн та всіх віруючих в Бога ревно молитися до передбачливого Творця світу, щоб захистив Своє створіння від знищення й не допустив чергової світової війни. Для того, щоб мир був тривалим та надійним,

необхідні особливі зусилля, звернені на те, щоби наново відкрити спільні цінності, які нас об'єднують, засновані на Євангелії Господа нашого Ісуса Христа.

12. Приклоняємо коліна перед мучеництвом тих, які ціною свого життя свідчать істину Євангелія, віддаючи перевагу смерті, ніж відреченню від Христа. Віримо, що ці мученики нашого часу, які належать до різних Церков, але з'єднані спільним стражданням, є завдатком єдності християн. До вас, що страждаєте за Христа, звернене слово апостола: «Любі, ... тією мірою, якою берете участь у Христових муках, радійте, щоб і в славному Його з'явленні раділи та веселились» (1 Пт 4,12-13).

13. В цю неспокійну епоху необхідним є міжрелігійний діалог. Відмінності у розумінні релігійних істин не повинні перешкоджати людям відмінних віровизнань жити в мирі та гармонії. В теперішніх обставинах на релігійних провідниках лежить особлива відповідальність за те, щоб виховувати своїх вірних в дусі пошани до переконань тих, які належать до інших релігійних традицій. Абсолютно неприйнятними є спроби виправдовувати злочинні дії релігійними гаслами. Жоден злочин не може бути вчиненим у Боже ім'я, «бо Бог є Бог не безладу, а миру» (1 Кор, 14,33).

14. Стверджуючи високу цінність релігійної свободи, дякуємо Богові за безпрецедентне відновлення християнської віри, що тепер відбувається в Росії та в багатьох країнах Східної Європи, де десятиріччями панували атеїстичні режими. Сьогодні кайдани войовничого атеїзму розбиті й у багатьох місцях християни можуть вільно визнавати свою віру. Протягом чверті сторіччя там споруджено десятки тисяч нових храмів, відкриті сотні монастирів і богословських шкіл. Християнські спільноти здійснюють важливу добродійну й соціальну діяльність, надаючи різноманітну допомогу потребуючим. Православні та католики часто працюють пліч-о-пліч. Вони підтверджують досвід спільних духовних основ людського співжиття, даючи свідчення євангельським цінностям.

15. Водночас, ми стурбовані ситуацією в багатьох країнах, в яких християни дедалі частіше зустрічаються з обмеженнями релігійної свободи, права свідчити власні переконання та можливості жити згідно з ними. Зокрема, відзначаємо, що перетворення деяких країн у секуляризовані суспільства, яким чуже будь-яке посилення на Бога та на Його істини, становить велику загрозу релігійній свободі. Джерелом занепокоєння є для нас актуальне обмеження прав християн, а навіть їх дискримінація, коли деякі політичні сили, керуючись ідеологією секуляризму, часто агресивного, намагаються відсунути їх за борт громадського життя.

16. Процес європейської інтеграції, який розпочався після сторіч кровопролитних конфліктів, був сприйнятий багатьма з надією, як запорука миру й безпеки. Однак, заохочуємо залишатися чуйними супроти інтеграції, яка не шануватиме релігійної ідентичності. Залишаючись відкритими на вклад інших релігій у нашу цивілізацію, ми переконані, що Європа повинна залишатися вірною своєму християнському корінню. Просимо християн східної і західної Європи єднатися у спільному свідченні Христа та Євангелія, щоб Європа зберегла свою душу, сформовану двотисячолітньою християнською традицією.

17. Наш погляд звернений на осіб, які перебувають в ситуації великих труднощів, які живуть в умовах крайньої нужди та бідності, в той час як зростають матеріальні багатства людства. Ми не можемо залишатися байдужими до долі мільйонів мігрантів і біженців, які стукають до дверей багатих країн. Непогомане споживання, як бачимо у деяких найрозвинутіших країнах, поступово вичерпує ресурси нашої планети. Зростаюча нерівність в розподілі земних благ посилює відчуття несправедливості перед обличчям укладеної системи міжнародних стосунків.

18. Християнські Церкви покликані захищати вимоги справедливості, пошани до традицій народів та справжню солідарність зі страждаючими. Ми, християни, не повинні забувати про те, що «Бог вибрав немудре світу, щоб засоромити мудрих, і безсильне світу Бог вибрав, щоб засоромити сильних, і незначне світу та погорджене Бог вибрав, і те, чого не було, щоб знівечити те, що було, щоб жодне тіло не величалось перед Богом» (1 Кор 1,27-29).

19. Сім'я є природним центром людського життя та суспільства. Ми стурбовані кризою сім'ї в багатьох країнах. Православні та католики поділяють ту саму концепцію родини і покликані свідчити, що вона є шляхом до святості, яка засвідчує вірність подружньої пари в їхніх взаємостосунках, їхню відкритість на продовження роду та виховання дітей, солідарність між поколіннями та пошану до найслабших.

20. Сім'я ґрунтується на подружжі – вільному та вірному акті любові між чоловіком та жінкою. Їхню єдність запечатує любов, навчаючи їх приймати один одного як дар. Подружжя – це школа любові та вірності. Нас засмучує, що інші форми співжиття вже поставлені на той самий рівень, як цей союз, у той час, як поняття батьківства й материнства, як особливого покликання чоловіки й жінки у подружжі, освячене біблійною традицією, витісняється з громадської свідомості.

21. Просимо всіх шанувати невід'ємне право на життя. Мільйони дітей були позбавлені самої можливості побачити світ. Голос крові ненароджених дітей ззиває до Бога (пор Бт 4,10).

Розвиток так званої евтаназії спричиняється до того, що похилі віком особи та хворі починають почуватися надмірним тягарем для своїх родин та в суспільстві загалом.

Ми також стурбовані розвитком біомедичних репродуктивних технологій, тому що маніпулювання людським життям є замахом на основи існування людини, створеної на Божі образ і подобу. Вважаємо, що нашим обов'язком є пригадати про незмінність християнських моральних принципів, що ґрунтуються на гідності людини, покликаної до життя відповідно до задуму Творця.

22. Сьогодні бажаємо особливим чином звернутися до християнської молоді. Ви, юнаки й дівчата, маєте завдання не закопувати таланти в землю (пор Мт 25,25), але використовувати всі дані Богом здібності, щоб утверджувати у світі Христові істини, щоби втілювати у своєму житті євангельські заповіді любові до Бога та до ближнього. Не бійтеся прямувати проти течії, захищаючи Божі правди, яким далеко не завжди відповідають світські норми сьогодення.

23. Бог вас любить і очікує від кожного з вас, що ви станете Його учнями та апостолами. Будьте світлом для світу, щоби ті, які вас оточують, бачивши ваші добрі діла, прославляли вашого Отця, що у небі (пор Мт 5, 14, 16). Виховуйте своїх дітей у християнській вірі, передайте їм цінну перлину віри (пор Мт 13,46), яку ви отримали від своїх батьків і предків. Пам'ятайте, що ви «куплені високою ціною» (1 Кор 6,20), ціною хресної смерті Богочоловіка Ісуса Христа.

24 Православні та католики об'єднані не лише спільним Переданням Церкви першого тисячоріччя, але також місією проповідувати Христове Євангеліє в сучасному світі. Ця місія включає взаємопошану між членами християнських спільнот та виключає будь-які форми прозелітизму.

Ми не конкуренти, а – брати, і цим поняттям повинні керуватися всі наші дії – взаємні та звернені на зовнішній світ. Закликаємо католиків і православних усіх країн навчитися жити разом у мирі та любові, мати «ті самі почуття одні до одних» (Рм 15,5). Отож, не можна погодитися з використанням підступних засобів для того, щоб спонукати вірних переходити з однієї Церкви до іншої, зневажаючи їхню релігійну свободу чи їхні традиції. Ми покликані впроваджувати у життя заповіді святого Павла: «Я вважав, однак, за честь не проповідувати Євангелії там, де Христове ім'я було вже відоме, щоб не будувати на чужій основі» (Рм 15,20).

25. Сподіваємося, що наша зустріч зможе зробити вклад у примирення між греко-католиками і православними там, де існує напруження. Сьогодні очевидно, що метод «уніатизму», притаманний минулому, в значенні приєднання однієї спільноти до іншої, відриваючи її від своєї Церкви, не є способом, що дає змогу відновити єдність. Однак, християнські спільноти, що з'явилися в таких історичних обставинах, мають право існувати та здійснювати все те, що є необхідним для задоволення духовних потреб своїх вірних, одночасно, прагнучи жити в мирі зі своїми сусідами. Православні та греко-католики потребують примиритися та віднайти взаємоприйнятні форми співжиття.

26. Вболіваємо з приводу протистояння в Україні, що вже спричинило багато жертв, завдало незліченні страждання мирним мешканцям та привело суспільство до важкої економічної та гуманітарної кризи. Закликаємо всі сторони конфлікту до розсудливості, суспільної солідарності та до діяльного будівництва миру. Заохочуємо наші Церкви в Україні трудитись над досягненням суспільної гармонії, утриматися від участі в протистоянні та не підтримувати його подальший розвиток.

27. Висловлюємо побажання, щоб було подолано схизму між православними вірними в Україні на основі існуючих канонічних норм, щоб усі православні християни України жили в мирі та гармонії, і щоб католицькі спільноти країни сприяли цьому, щоб наше християнське братерство ставало дедалі видимішим.

28. У сучасному світі, різноманітному, однак, об'єднаному тією самою долею, католики й православні покликані по-братньому співпрацювати у звіщенні Доброї Новини спасіння, разом свідчити моральну гідність та справжню свободу людської особи, «щоб світ увірував» (Ів 17, 21). Цей світ, в якому поступово зникають духовні основи людського життя, очікує від нас сильного

свідчення в усіх сферах особистого і суспільного життя. Від нашої здатності давати спільне свідчення Духові істини в цей непростий період, значною мірою залежить майбутнє людства.

29. У цьому сміливому свідченні Божих істин та спасенної Доброї Новини, нас підтримує Богочоловік Ісус Христос, наш Господь і Спаситель, Який скріплює нас духовно своєю непохитною обітницею: «Не бійся, мале стадо, бо вашому Отцеві вподобалося дати вам Царство» (Лк 12,32)!

Христос є джерелом радості й надії. Віра в Нього перемінює людське життя, наповнюючи його змістом. У цьому мали змогу на власному досвіді переконатися всі ті, до кого можна застосувати слова апостола Петра: «Ви, колись – не народ, а тепер – народ Божий, непомилювані, а тепер помилювані.» (1 Пт 2,10).

30. Сповнені вдячності за дар взаєморозуміння, висловленого під час нашої зустрічі, з надією дивимося на Пресвяту Богоматір, призиваючи Її словами цієї давньої молитви: «Під Твою милість прибігаємо, Пресвята Богородице». Нехай же Пречиста Діва Марія Своїм заступництвом заохотить до братерства тих, які Її почитають, щоб коли прийде час, встановлений Богом, вони об'єдналися в мирі та гармонії в один Божий люд на славу Святої і Нероздільної Тройці!